

Václav Dušek: Pokora vymřela

V uražených autorských kruzích se tvrdí, že nastala dlouhodobá literární agonie. Kritické hlasy všeznalých utichly - knihy jsou prostě zboží, jak pravil sebevědomý ekonomický obr z trpaslíkova, majitel vzácné tužky z tiskovky a odpůrce oteplování planety. Pokládá se za spisovatele, konečně vysoce postavené figurky knihy psaly, píší a psát budou.

Svět údajně přestal milovat básníky; kdeže jsou objevné dny nesmiřitelných beatniků, těch potomkůvillonského hlasu tvrdé pravdy. Z povědomí čtenářůvypřehala mimo jiných Anna Karenina, paní Bovaryová; autorští literární velikáni, knížata slova, nadějí, lásek, varovných protiválečných výkřiků, všichni ti, co dokázali ukovat do samoty miliony čtenářůa vybudit v nich fantazii s prožitkem neprodejným, nepřenositelným, ti, kteříbývali pranýřování teoretickými nulami... ano, u nás autory nemáme přílišv lásce; najdou se duše černé jako uhel, které dělníky slova nenávidí a odepřely by jim i kůrku okoralého chleba vezdejšího.

Potkáváme pyšné zoufalce, nafrněné chudáky, kteříknihy pálí, hranice bídy duchovna jim jsou stálým domovem. Pupeny hrubosti, duchovní omezenosti, vypínavosti, předpojatosti, rozkvétají v zahradě nabubřelé nedovzdělanosti. Spisovat stalo se trendem operetní vášně, kdy státi se čímkoli je tak lehké, lehké...

Fabriky objednaných slov připomínají EKG, i studené pitevný, hluboké narkózy, operace bez umrtvení; pomnožená spisovatelská obec v klidu přežívá bujarost dnů přinášejících ocenění. Bez zásahu kritiky regály knih utěšeně bobtnají, a kde jsou ti věducí čističi literárních palouků, zakladatele neodvratných potřebných knižních mýtín.

Umění přežít znamená nečumákovat u předávání lichotivých titulů na jednu dvě dekády, vábících ruliček ručního papíru, plechových cetek k připnutí do saka, říkával nepoddajný literát z okruhu věducích. Zahrady literárních stromůbývají častokrát obsypány nezralým kyselým ovocem, literární zahradníci se změnili v ekonomické břídili. Žebříčky čtenosti nemohou mít, žel, uměleckou hodnotu - a hodnota se pozná po letech - snad.

Kdo nebyl vyznamenám, nežije, kdo vyznamenán byl, prý ale také nežije. Všichni píší, nikdo nečte posteskl si nevýznamný capouch u hořké kávy.

V tichosti vyrostly vypečené veličiny, v trpaslíkově se dařípřefouknutým tvůrcům - kdeže hlad, bída, skromnost - dnes se pluje v dělových člunech po vlnách nekonečného slovního oceánu - a vídáme pávy, jak si důkladně čistí peřiod otravných čmelíků, uchytit se hlavně včas - a jsme svědky nejednoho přepeření čistých duší do nového pokroku zmaru.

V Trpaslíkově si zlehka poradíme s uměním, jako celkem. Egerlandština, mrtvý jazyk. Až zemře náš zvukomalebny jazykový poklad, dostaví se k památníku křehká moidl a položí věnec bodláčí k věčné paměti.

Nákazy z Afriky, i Asie, nám nehrozí. Nemáme peněz k rozhazování. Umění bývá nebezpečné, prodává se obtížněji než upatlaná dílka k pobavení. Svět nám údajně uniká - unikal vždy a zřejmě na nás čekat nebude, škoda, že se božský pan Erben nenarodil třeba v severní Americe; ale co je malé, je hezké... tak, co nám po kumštu?

Občanská politická jednotka stráží demokracii, tu svou, pro sebe! Kdepak kvalita - a co je to vlastně ta kvalita - lidé rozhodnou, co budou číst, co budou sledovat v televizi, v bijásku... i na divadle - ano, režisér řekl: dělám filmy pro lidi, určitě, jak jinak, přejeme mu a přát budeme - ale mluvil o filmech uměleckých - on je opravdu viděl? Kde, kdy? A pamatujme, že nápodoba nemusí znamenat krádež- při filmech zříme obrazy filmového génia pana Bergmana, filmy inspirované mistrem nebudu vypočítávat, a nápodoba pana Felliniho je prý skoro nemožná; a ten prý píše jako ten, a ona jako ta - a dohromady nás jsou tisíce.

Divadlo - ouha! Dovysvětlování divákovi prý nepomáhá, herecké tápání a dramaturgickou vyčpělost přináší doba rozmarného období jarožvěstů. Herecké osobnosti defilují před národem, být osobnost v zemi líbezná není obtížné - vytrvalost, vytrvalost, jak pravil klasik: ten byl tak vytrvalý, že se mohl stát ministrem - a proč se tedy nestat hercem?!

Umění zkostnatělo, rozdané karty jsou údajně cinklé.

Ale mlča nepopichuj, červe! Autorská čirá pravda a k tomu neskonalá nadutost, podporovaná nakladatelskými domy, zplodí i obra s hliněnými nohami. Co bylo včera je již překonáno, vychytrale zapomenuto, odsunuto do historické poškozené mozaiky s vypadanými kamínky. Zatrpklý literární dělník pera v restauraci u desátého půllitru temně pravil: být blbým jako kolečko od trakaře zásadně odmítám! Má doba přijde a smete nepodařené nimry... Čekat se vyplatí. Tím se ničeho nepokazí. Trpělivost už zahubila dosti těch lidiček, kteří žili snovou představou, že bez nich se umění neobejde.

V Karáčích nás neznají - a zdá se, že jim nechybíme. Zkusme Urumči a uvidíme.